GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 198. *Sâmbătă 20 Octomvre (1 Noemvre)* 1884.

Brașovŭ în 19 (31) Octomvre.

„Pacea e asigurată“ scrieau oficioșii din Viena după publicarea mesagiului, prin care a deschisŭ Majestatea Sa parlamentulŭ ungurescŭ. „Pacea e și mai asigurată“ ḍiceau ei, după ce cetiră declarațiunea ministrului-președinte Tisza, făcută cu scopŭ de a șterge reaua impresiune ce a produs'o proiectulŭ de adresă alŭ maiorității tisaiste prin aceea, că a eschisŭ pe Rusia din cerculŭ intimității germano-austro-ungare. „Pacea e de totŭ asigurată“ esclamă aceeașĭ officioșĭ astăḍĭ, când Impĕratulŭ a declaratŭ cu ocasiunea priimirei solemnele a delegațiunilorŭ că „întêlnirea Sa cu Maj. Sa împĕratulŭ Rusiei i-a oferitŭ dorita ocasiune de a reînoí relațiunile Sale cordiale și către casa împĕrătéscă rusécă,“ mai departe „că cei trei monarchĭ și guvernele lorŭ tindŭ în deplinŭ acordŭ a asigurá basele păcii și ale liniștei europene.“

Ce amăgire pentrn acei Maghiari, cari se încreḍură în asigurările organelorŭ tisaiste și în declarările ministrului președinte. Alianța celorŭ doi împĕrațĭ, intimitatea germano-austro-ungară nu mai esistă neatinsă și nealterată. In discursulŭ împĕrătescŭ rostitŭ înaintea delegaților Germania și Rusia sunt coordinate și amiciția cu o împĕrățiá nu e mai mare, ca amiciția cu cealaltă. Alianța celorŭ doi împĕrațĭ a încetatŭ de a mai funcționá și în loculŭ ei a întratŭ earășĭ alianța celorŭ trei împĕrați.

Constatările aceste le face însușĭ ḍiarulŭ „Pesti Naplo“ cu multă întristare. Elŭ nu se mai póte bucurá liniștitŭ nicĭ de asigurarea, că tendința alianței celorŭ trei împĕrațĭ este pacifică, căci fiindŭ și Rusia aḍĭ membru alŭ acestei alianțe nu se póte așteptá nimicŭ îmbucurătorŭ pentru libertate. Deja anunciarea mĕsurilorŭ escepționale a rĕspânditŭ unŭ mirosŭ rusescŭ, esclamă „Pesti Naplo“ profundŭ alteratŭ și neliniștitŭ prin ultimulŭ discursŭ împĕrătescŭ.

Cu multă satisfacțiune constată de altă parte „N. fr. Presse,“ într'unŭ articulŭ ce este, credemŭ, inspiratŭ de către ministeriulŭ de esterne, că discursulŭ din urmă alŭ monarchului, care e unŭ „adevĕratŭ discursŭ împĕrătescŭ,“ împrăștiă tóte îndoielile și face sĕ se védă cu siguritate participarea Rusiei la alianța de pace germano-austriacă.

Numitulŭ ḍiarŭ găsesce, că vorbirea împĕrătéscă spune ceva, ce a retăcutŭ d-lŭ Tisza, spune adecă, că la Skiernievice s'a stabilitŭ între cei trei monarchĭ și guvernele lorŭ o înțelegere, care se baséză pe susținerea statului quo-teritorialŭ și politicŭ.

După ce premite aceste „N. fr. Presse“ laudă politica ministrului de esterne Kalnoky. „Suntŭ“ — ḍice ea, — partide, cărora nu le convine opera politicei lui Kalnoky: atragerea Rusiei în cerculŭ alianței de pace germano-austriace, pentru că ea distruge ilusiunĭ naționale, visurĭ șovinistice, — dér imensa maioritate în amendóue părțile monarchiei va aplaudá politica precautá a lui Kalnoky, care încunjură aventurele și întreprinderile cutezate.“

„Nu e greu a gâci pe cei cu ilusiunile naționale „și cu visurile șovinistice.“ „N. fr. Presse“ înțelege de sigurŭ pe Maghiari și pe Poloni, cari speră a'șĭ câștiga deplina independență numai în urma unui rĕsboiu victoriosŭ alŭ Austro-Ungariei contra Rusiei și de aceea suntŭ în potriva ori-cărei înțelegeri seriόse între aceste douĕ împĕrății. De aici indisposiția lui „Pesti Naplo“ în urma discursului ultimŭ împĕrătescŭ.

Se va vedé și cu ocasiunea desbaterei budgetului comunŭ în delegațiunĭ, care este părerea unora și a altora asupra politicei lui Kalnoky. Ar fi de observatŭ numai, că „imensa maioritate a poporațiunei monarchiei“ nu se va puté pronunțá prin graiulŭ membrilorŭ delegațiunei, deórece ea nu este representată în aceste delegațiunĭ.

CRONICA POLITICĂ.

Proiectulŭ de lege privitorŭ la separarea demnității de Judex Curiæ de postulŭ de președinte alŭ curții de casațiune, a fostŭ primitŭ de ambele camere din Pesta și va fi în curêndŭ sancționatŭ. Se ḍice, că tot-odată actualulŭ președinte alŭ camerei magnațilorŭ Szögyeni va da demisiunea sa. In loculŭ lui ca președinte alŭ camerei d'întâiu și ca Judex Curiæ va fi numitŭ fără amânare baronulŭ Sennyey. Suntemŭ fórte curioșĭ sĕ vedemŭ minunile ce le va face noua companiă Tisza-Sennyey.

*

Resultatulŭ alegerilorŭ pentru Reichstagulŭ germanŭ suntŭ cunoscute până acum numai din orașele mai marĭ. Numĕrulŭ democrațilorŭ socialĭ a crescutŭ preste așteptare, unŭ semnŭ că democrația socială se întinde cu pașĭ repeḍĭ în Germania. Acéstă împrejurare a mâhnitŭ chiar și pe guvernŭ. Dela 1881 a crescutŭ în Berlin numĕrulŭ voturilorŭ democratice-sociale de la 30,000 la 68,000, va sĕ ḍică mai multŭ decâtŭ îndoitŭ. Presa liberală constată apoi că alegerea a doi jidovĭ din Berlinŭ ca deputațĭ, se póte considera ca o perdere a antisemițilorŭ. Vorba antisemițilorŭ din Ungaria: cu timpulŭ, cine va mai trăi, va vedé și capete încoronate jidovescĭ. Negligența alegĕtorilorŭ liberalĭ e singura causă a regresării a partidei liberale: acésta a mărturisit'o și Virchov într'o adunare a liberalilorŭ și o asémĕnă cu negligența liberalilorŭ din Belgia. La 28 Octomvre conservatorii, în cete lărmuitóre, cutrierară stradele principale și se opriră înaintea palatului lui Bismarck făcêndu-i ovațiunĭ și cântândŭ.

*

Radicalii din Londra au ținutŭ unŭ imposantŭ meetingŭ, la care au luatŭ parte peste o sută de mii de ómenĭ. Pe stindardele ce se purtau în frunte erá scrisŭ pe unele: »Camera lorḍilorŭ e nefolositóre și periculósă, decĭ trebue desființată; pe altele: Camera lorḍilorŭ, dușmana libertății cetățenescĭ și religionare, trebue desființată; și érășĭ pe altele: »Josŭ cu lorḍii!« Pe o prăjină lungă se purtá unŭ epitafŭ cu inscripțiunea: In memoria camerii lorḍilorŭ!« Meetingulŭ a luatŭ unanimŭ resoluțiunea: »Camera lorḍilorŭ în parlamentŭ e nefolositóre și periculósă, de aceea sĕ se desființeóe. Sĕ se subscrie petițiunĭ în favórea desființării camerei lorḍilorŭ și sĕ se înmâneze camerei comunelorŭ.« Asemenea manifestărĭ în contra camerii lorḍilorŭ s'au făcutŭ în mai multe părțĭ ale Angliei.

*

Președintele dietei, din Brunsvic a cititŭ ierĭ adunării o scrisóre pe care principele de Bismarck o adresase ministrului de Statŭ, spre alŭ înciința că s'a înmânatŭ împĕratului scrisórea consiliului de regență cu data de 18 Octomvre, și că împĕratulŭ refusase se priméscă pe comitele Grote, ce'i aducea scrisórea ducelui de Cumberland. In urmă s'a cetitŭ unŭ decretŭ imperialŭ adresatŭ consiliului de regență în care ḍice că împĕratulŭ se va silí de a resolvá, de acordŭ cu guvernele confederate, cestiunile constituționale ce resultă din situațiunea actuală, protegiândŭ cu tóte astea drepturile și interesele ducatului și ale populațiunii. Dnpă aceia dieta a votatŭ o resoluțiune prin care esprimă speranța, că drepturile stipulate de constituțiune se vorŭ protegia ca și ale împératului și ale imperiului. Pe urmă s'a pronunțatŭ amânarea ei.

*

»Kölnische Zeitung,« comunică actulŭ istoricŭ prin care regele George de Honovera a protestatŭ la 23 Septemvre 1866 în contra încorporării regatului sĕu în imperiulŭ germanŭ. In acestŭ actŭ se ḍice:

»Declarămŭ că incorporarea séu anecsiunea acésta este o usurpațiune nedréptă, unŭ furtŭ criminalŭ și detestabilŭ, o flagrantă vătămare a tratatelorŭ europene, a tuturorŭ principiurilorŭ dreptului internaționalŭ și a inviolabilității statelorŭ precum și a corónelorŭ. Declarațiunea acésta solemnă, ce o facemŭ și în numele urmașilorŭ noștri legilimĭ, are de scopŭ se stabiléscă drepturile de suveranitate, ce ne competŭ în vêrtutea succesiunii garantate și ploclamate de tóte statele europene. Apelămŭ la tóte puterĭle Europii, carĭ au recunoscutŭ neatêrnarea regatului nostru, convinșĭ fiind-că nu voru permite nicĭ odată ca forța sĕ primeze dreptulŭ.«

Când a muritŭ regele George la Paris in 12 Iunie 1878, fiulŭ sĕu, Ernst Georg, duce de Cumberland a datŭ în ḍiua de 11 Iuliu 1878 o declarațiune identică cu a părintelui sĕu. Astfelŭ, tênĕrulŭ principe a continuatŭ lupta în contra statului germanŭ, și nu e mirare că împĕratulŭ Wilhelm nu vrea sĕ recunóscă dreptulŭ de succesiune la tronulŭ din Braunschweig alŭ unui pretendent, care la mórtea tatălui sĕu s'a pusŭ pe piciorŭ de rĕsboiu cu dênsulŭ.

MAGHIARISAREA SCOLEI DIN PANCIOVA.

Fóia scolară ungurésca dă următórcle informațiunĭ despre gimnasiulŭ realŭ de statŭ din Panciova. Limba sêrbéscă a fostŭ obligată pentru scolarii celorŭ 4 clase superióre de naționalitate sêrbéscă; dar în urma ordinului ministerialŭ s'a întrodusŭ ca limbă de instrucțiune limba maghiară. Scóla a fostŭ fórte slabŭ cercetată din acéstă causă. La finele anului scolarŭ 1883/4 erau numai 98 scolarĭ.

»Biblioteca scolarilorŭ germanĭ, care constă din 599 numerĭ, nu s'a măritŭ în anulŭ trecutŭ. In clasa I. s'a întrebuințatŭ în cele dintêiu lunĭ ca limbă de instrucțiune cea germană, mai târḍiu treptatŭ și cea maghiară. In a II-a clasă deja s'a folositŭ ca limbă de instrucțiune cea maghiară, și la trebuință și cea germană. Dela a III-a clasă în susŭ s'a folositŭ numai limba maghiară. Dar deórece numai între păreții scólei se vorbesce ungaresce, influința maghiarisătóre a institutului — înțelegemŭ prin acésta desteptarea și nutrirea simțemintelorŭ patriotice — numai atuncĭ va avé succesulŭ doritŭ, când s'ar înființa, în legătură cu scóla, și unŭ seminarŭ. Limba de propunere pentru religiune a fostŭ pentru catolicĭ, protestanțĭ, calvinĭ și jidovĭ cea maghiară; scolarii de religiune gr. or. au fostŭ instruițĭ în limba sêrbéscă, respective în cea română.«

Fóia scolară observă: 1) Instrucțiunea religiunii sĕ se dea copiilorŭ în limba maternă. 2) Religiunea și umanitatea stau în educațiune mai pre susŭ de patriotismŭ. 3) Scólele poporale și medii sĕ fie naționale. 4) In educațiunea națională limbei materne se cuvine loculŭ ânteiu. 5) Orice altă limbă se 'nvață mai cu temeiu prin ajutorulŭ limbei materne. 6) Simțĕminte patriotice se potŭ predica în orĭ ce limbă dar mai bine, ca și religiunea în limba maternă. Fóia scolară opinéză, că sistemulŭ de maghiarisare ce domnesce chiar și în scólele de statŭ, ruinéză poporulŭ.

Rarii corbĭ albĭ ungurescĭ vĕdŭ bine, că cu maghiarisarea forțată se ajunge tocmai o țintă contrară de cea propusă; cu tóte acestea încapăținarea ungurésca nu vré sĕ'nțelégă. Dar relele urmărĭ nu noi le vomŭ trage.

CORESPONDINȚA PARTICULARA A »GAZ. TRANS.«

Din Transilvania, Oct. 1884.

Avêndŭ unele afacerĭ urgente prin Transilvania îndată ce amŭ ajunsŭ la Orĕstia unde amŭ statŭ vr'o câteva ḍile amŭ aflatŭ că în comitatulŭ Unidórei spoliațiunile suntŭ la ordinea ḍilei și anume

din partea organelorŭ financiarĭ, pentru că acesta dau spoliaţiunilorŭ timbrulŭ legalŭ.

Lucrulŭ e fórte simplu, şi numai după ce te interesezĭ de elŭ ilŭ aflĭ că e stórcere sub mască legală.

Pre la anulŭ 1874 regimulŭ nostru părintescŭ a denumitŭ pentru cerculŭ Orăştiei pe unŭ beţivŭ de prima calitate de notarŭ publicŭ regescŭ.

Acestŭ notarŭ publicŭ domnulŭ Nagy Lipot în totŭ decursulŭ oficiului sĕu nu a aplicatŭ timbrele recerute de lege pe documentele ce le-a estradatŭ elŭ în mâna lui, cu tóte că banii i-a incassatŭ dela partide şi pre astă cale a făcutŭ erariului daună de vr'o 2000 fl. v. a.

Organele competente au mirositŭ de multŭ gheşeftăriile acestui înşelătorŭ, dar nu au pututŭ îndeplini revisiunea cancelariei notariale, pentru-că domnulŭ notarŭ publicŭ îndată ce zărea că vine ver unŭ revisorŭ se încuia în cancelariă, şi sta acolo pitulatŭ cu ḑilele.

La urma urmelorŭ totuşĭ ilŭ prindŭ cu ocaua mică şi luându-i-se documentele, unŭ oficialŭ dela tribunalulŭ din Deva le cercetéză de-a rîndulŭ.

Domnulŭ notarŭ publicŭ, îşĭ dă demisiunea **dar nu este urmăritŭ** cu tóte că a defraudatŭ şi alţĭ banĭ încasaţĭ dela poporŭ pentru a întreprinde escursiunĭ în afacerĭ judecătorescĭ.

Organele financiare — se ḑice că la mandatulŭ séu ordinulŭ mai înaltŭ espedează în urma repertelorŭ redigiate asupra părţilorŭ nevinovate mai multe sute de împunerĭ de plată şi încă în suma întreită a timbrelorŭ ce lipseu. Prin urmare se vorŭ incasá pentru 2000 fl. v. a., defraudaţĭ prin unŭ organŭ alŭ regimului, 6000 fl. v. a. dela poporŭ, pentru că cauţiunea lui Nagy Lipot nu vorŭ sĕ-o atace, deórece se ḑice, că asupra ei ar fi dusŭ mai mulţĭ prietinĭ de ai domnului Nagy esecuţiune şi aceia nu s'ar puté damnificá.

Rĕmâne la chibsuiala onorabilului publicŭ, ca sĕ judece că óre în dreptŭ sunt organele financiare a mai stórce de pe poporulŭ contribuentŭ pe lângă cele 2000 fl. deja răfuite la mâna unei persóne încredute a regimului încă alte 6000 fl. v. a. şi pentru ce nu se încaséză suma defraudată din cauţiune avêndŭ aceea a rĕspunde în prima liniă pentru suma ce s'a aflatŭ că lipsesce şi numai întru a doua liniă creditorilorŭ póte fictivĭ. Dar înainte de tóte este datoria advocaţilorŭ, ca sĕ apere părţile nevinovate de asemenĭ nedreptăţirĭ, pre când domnulŭ Nagy Lipot suflă în frunză prin Aiudŭ, unde a căpĕtatŭ o aplicare.

Cu astfelŭ de organe înaltulŭ regimŭ înzadarŭ va solicitá după încrederea poporului — ba dându-le cale liberă fără de a le trage la rĕspundere şi a-le trămite unde merită ca sĕ-şĭ sufere pedépsa, de şi suntŭ de naţionalitate maghiară, se face înaintea lumei numai de rîsŭ.

Poporulŭ dreptate aşteptă şi éră dreptate şi judecătoria competentă ar secera mai multă laudă, decă o ar eserţa şi nu şi-ar pierde timpulŭ cu lucrurĭ netrebnice, carĭ ne amărăscŭ pe toţĭ. **Unŭ ungurenŭ.**

KATCOFF ŞI SLAVII DIN AUSTRIA.

In ḑilele acestea a apărutŭ în ḑiarulŭ rusescŭ „Moskovskie Viedomosti" unŭ articulŭ care se ocupă de mişcările slave din Austria. Articlulŭ este scrisŭ de condeiulŭ d-lui Katcoff, şefulŭ partidei conservatóre rusescĭ şi amiculŭ intimŭ alŭ primului-ministru Tolstoi. Reproducemŭ părţile principale din acestŭ articulŭ subsemnatŭ de Katcoff, după traducerea „Telegrafului." Katcoff scrie:

»Viéţa şi activitatea fie-cărui poporŭ slavŭ luatŭ a parte, au acea trăsură caracteristică, că nicĭ-odată nu potŭ sĕ'şĭ isoleze cerculŭ lorŭ de manifestare din raionulŭ generalŭ alŭ vieţei politice şi sociale ale altorŭ némurĭ din aceeaşĭ gintă; faptele cele mai recalcitrante din activitatea lorŭ, precum au fostŭ până acum revoluţiunile polone se sfărîmŭ neputincióse în faţa stavilarului istoricŭ ce se opune respicărei lumei slave, menită a fi atrasă la acelaşĭ centru.«

După acéstă grosolăniă care trebue sĕ înspăimênteze popórele slave ce rîvnescŭ a'şĭ păstrá fisionomia lorŭ etnografică bĕtrânulŭ proorocŭ din Moscova, amiculŭ devotatŭ alŭ Maj. Sale Impĕratului Rusiei urméză în următorulŭ modŭ.

»Veracitatea acestei acsiome se probéză prin faptele istoriei trecutului şi chiarŭ prin evenimentele cele mai puţinŭ însemnate din istoria modernă. Cine n'a fostŭ până acumŭ spectatorulŭ desolatŭ alŭ vrăjmăşiei, care se manifestă cu atâta urgiă între Ruşii şi Polonii din imperiulŭ austriacŭ? Dér iată-ne în fine, după o luptă lipsită de logice, în faţa unei complecte înţelegerĭ între aceste némurĭ slave. Inţelegerea rusino-polonă este unŭ evenimentŭ de o importanţă fórte mare, de óre-ce ea ne arată că maioritatea polonă a înţelesŭ în fine că Galiţia nu aparţine de locŭ némului polonesŭ ci lumei slave, adică că minoritatea rusină e totŭ aşa de egalŭ representată acolo pentru slavĭ, precumŭ este cea polonă.«

Vorbindŭ apoi despre reformele alcătuite prin scólele rurale şi secundare din Galiţia, scriitorulŭ muscălescŭ, face unŭ lungŭ panegiricŭ profesorului Romanciuk, pe care ilŭ numesce cu pathos: omulŭ îmbuibatŭ de idei **ruse**:

»Inscriindŭ acestŭ evenimentŭ la activulŭ isbêndelorŭ nóstre, urméză d. Katkoff, cari sunt menite a unĭ lumea slavă **într'unŭ viitorŭ apropiatŭ** póte, nu putemŭ a nu ne aminti politica ruso-slavă, testată nouĕ de marele Petru şi care printr'o împrejurare nenorocită se află pentru momentŭ cedată Austriei, în persóna representanţilorŭ polonĭ-slavĭ-cehĭ, carĭ deşi au păşitŭ pe acéstă cale după noi. Ruşii, totuşĭ au isbutitŭ a ajunge multŭ mai departe decâtŭ noi. Jigniţi în orgoliulŭ nostru ca frate mai mare, cu indulgenţă lăsămŭ pe fraţii ce mai micĭ a ne apucá înainte, şi ne mărginimŭ a-i încredinţá că vomŭ avé totŭ timpulŭ pentru a-i ajunge, când forţa lucrurilorŭ ne va permite a-o face.«

Şi apoi mai departe:

„Se înţelege prin sineşĭ, că Austria ne mai putêndŭ visá egemonia germană, răpită din mânile Habsburgilorŭ de către puternica casă de Hohenzollern, n'are altă alegere decâtŭ a tinde sĕ se transforme într'unŭ statŭ slavŭ. A proroci evenimente viitóre nu este afacerea unui ḑiaristŭ, care are datoria de a înscrie faptele, şirulŭ cărora compune istoria. Dér nefiindŭ prorocŭ ḑiaristulŭ are dreptulŭ de a se pronunţá asupra acestui viitorŭ, deórece elŭ nu este altceva decâtŭ resultatulŭ trecutului şi presentului cunoscutŭ.«

»Suntemŭ datorĭ, a studia caracterulŭ şi natura faptelorŭ ce se desfăşură înaintea nóstră, de órece se apropiă momentulŭ," când **confraternitatea** (bratstwo) **slavo-rusă** va deveni aşa de **puternică în imperiulŭ austriacŭ** că va eşi din rolulŭ sĕu pasivŭ, spre a târî acestŭ statŭ pe o altă cale, de câtŭ aceea, care îi pare că este destinată. **Ce va deveni faţă cu acéstă confraternitate austro maghiară?** Iétă o cestiune care póte sĕ intereseze pe duşmanii lumei slave dela Pesta.«

După aceste cuvinte transparente d. Katcoff analiséză eventuala amiciţiă între Austria şi Rusia şi declară că nu crede „posibilŭ ca acéstă amiciţiă sĕ pótă dură multŭ.

SCIRILE ḐILEI.

In urma unui conflictŭ dintre o patrulă poliţienéscă şi doi infanterişti dela reg. 2 de liniă de aci, comanda staţiunei militare a datŭ ordinŭ, ca retragerea în casarme sĕ se sune de aci înainte la 8 óre.

—0—

Noulŭ ministru de honveḑĭ, baronulŭ Geza Fejervary s'a născutŭ în 1833 dintr'o familiă nobilă. A studiatŭ în Academia din Viena, ajunse în 1851 sublocotenentŭ, după unŭ anŭ locotenentŭ şi în 1859 căpitanŭ de cavaleriă. Cu acestŭ gradŭ s'a distinsŭ în lupta dela Solferino, fiindŭ decoratŭ cu ordinulŭ „Maria Teresia« şi primindŭ baronia. In 1864 deveni maiorŭ şi adjutantŭ alŭ M. Sale. In 1872 trecu în armata hoveḑilorŭ cu rangulŭ de colonelŭ şi fu numitŭ secretarŭ în ministeriulŭ honveḑilorŭ. Meritele sale pentru reorganisarea armatei honveḑilorŭ ii câştigară ordinulŭ »St. Stefanŭ« şi baronia ungurésca.

—0—

Cetimŭ în »Fóia bisericéscă« de la 15 Octomvre:

»Luni în 13 Octomvre st. n. 1884 s'a începutŭ edificarea unei aripĭ nouĕ la seminariulŭ clericalŭ din Blaşŭ. Lipsa ei eră de multŭ sêmţita, fiindcă încăperile din edificiulŭ vechiu nu mai erau de ajunsŭ pentru unŭ seminarŭ aranjatŭ după cerinţele moderne. Grijei celei părintescĭ a Escelenţei Sale are s minarulŭ celŭ clericalŭ sĕ-i mulţumésca, că în anulŭ venitorŭ va fi provĕḑutŭ cu localităţĭ suficiente şi moderne în tótă privinţa. Edificiulŭ este datŭ în întreprinderea architectului archidiesanŭ pentru 18 mii florenĭ v. a. şi se va întinde în piaţa de la frontulŭ seminarului celui vechiu până la seminarulŭ tinerimei gimnasiale edificatŭ de Escelenţa Sa în anulŭ trecutŭ, şi astfelŭ ambele la olaltă vorŭ da unŭ prospectŭ tare frumosŭ pieţei micului nostru opidŭ."

—0—

In nóptea de 27 Octomvre s'a spartŭ casa de banĭ a adjutanturei honveḑilorŭ din Seghedinŭ, luându-se din ea 4772 fl. Se crede că hoţii au fugitŭ spre Pesta,

—0—

Rudolfŭ Marlinŭ, unulŭ din omorîtorii familiei Friedwanger din Sibiiu, în urma unei constatărĭ medicale, va fi internatu într'unŭ institutŭ de nebunĭ. Ceilalţĭ doi omorîtorĭ, Anton Kleeberg şi Rorbertŭ Marlinŭ, vorŭ fi judecaţĭ pe la mijloculŭ luĭ Noemvre.

—0—

La 29 Octomvre diminéţa, posta a fostŭ jefuită pe drumŭ către Timişóra de tâlharĭ. Postarulŭ şi o femee care'lŭ însoţea au fostŭ rănіţĭ de mórte. Suma de banĭ furată nu e cunoscută până acum. Tâlharii suntŭ urmăriţĭ de gendarmĭ.

—0—

La 5 Noemvre se va representá în Burgtheater tragedia în 2 acte »**La curtea ducelui**« de Carolŭ Caro. D-şóra Bârsescu va juca în tragediă pe **Carlotta**.

—0—

„Rĕsboiulŭ« scrie că Mercurĭ la 11 óre a. m. a juratŭ în sinagoga spaniolă din Bucurescĭ cămătarulŭ Iancu Bohorŭ, că n'a primitŭ suma de 900 lei de la chiriaşulŭ sĕu, d-nulŭ librarŭ Alcalay, sumă pe care acesta din urmă susţine că i-a rĕspunsŭ'o. — Jurămêntulŭ a fostŭ presentatŭ în faţa rabinului şi în asistenţa d-lui

---

FOILETONU.

Impĕratulŭ ḑilei.

(Urmare fine).

Eu vorbescŭ de norĭ în sóre, dar acestĭ norĭ suntŭ de altă natură, ca la noi, unde se compunŭ din apa evaporată, din globuleţe nebulóse şi din sloi fórte uşorĭ ca fulgii. Norii de pe sóre se forméză din ferŭ volatilisatŭ, plumbŭ, aramă, zincŭ şi dintr'o mulţime de alte materiĭ, care la noi evaporéză numai sub influinţa cea grozavă a scânteii electrice într'o cantitate fórte mică, éră acolo se prefacŭ prin căldura cea teribilă a sórelui într'unŭ vĕlŭ luminosŭ şi în norĭ imensĭ plutitorĭ. Porii prin care pĕtrundŭ acestĭ norĭ metalicĭ, sunt de multeorĭ de o estensiune mai mare şi se prefacŭ în pete de sóre, în deschiḑĕturĭ craterale în atmosfera, în care curge înapoi aerulŭ celŭ incandescentŭ, ca în urmă după lupte îndelungate ale elementelorŭ sĕ astupe era vĕrtegiului. Petele solare caută sĕ fie ceva analoge cu ciclonii nostri cu depresiunile acelea din atmosfera nóstră, cărora avem de a mulţămi noi furtunile séu viforile nóstre şi vremea cea rea séu vĕculŭ celŭ slabŭ. Acestĭ ciclonĭ sunt supuşĭ unei regularităţĭ, esistă o lege a furtunilorŭ, care prescrie minimului barometricŭ căĭ determinate şi mişcă aerulŭ într'unŭ modŭ cu totulŭ determinatŭ umplêndŭ éră minimulŭ. Petele solare sunt supuse totŭ la asemenea legĭ. Şi în sóre este unŭ brâu alŭ calmelorŭ, unde nu se forméză nicĭ o pată, unde nu este nicĭ o furtună. Numai dela gradulŭ alŭ ḑecelea de lăţime în sóre se ivescŭ pete mai dese şi au acolo o năsuinţă, de a alerga mişcărĭ sórelui înainte, éră în alte lăţimĭ rĕmânŭ îndĕrătŭ pe când tóte petele năzuescŭ spre polŭ. Totŭ astfelŭ de însuşirĭ s'au observatŭ la ciclonii indienĭ şi acestea se esplică din rotaţiunea pămêntului împrejurulŭ osiei sale, unŭ agentŭ, care pĕtrunde pe suprafaţa sórelui într'unŭ modŭ multŭ mai energicŭ în mişcările atmosferei lui. Unŭ ciclonŭ indianŭ în faptă ar páre unui observatorŭ pusŭ afară de pămentŭ totŭ asemenea ca o pată de sóre. In împrejurimea ciclonilorŭ, aparŭ masele cele dese de norĭ albŭ lumiuate în centrulŭ ciclonilorŭ, acolo, unde presiunea aerului este mai mică se află ochiulŭ furtunii, o deschiḑătură fără norĭ, prin care se vede suprafaţa pămêntului. In acéstă deschiḑĕtură sĕ volburéză vênturile şi ducŭ cu sine în centrulŭ celŭ întunecosŭ vĕrste de norĭ încolăciturĭ spirale. Acesţĭ păreţĭ ai ciclonilorŭ crateralĭ cu vĕrgile lorŭ de norĭ furtunoşĭ potŭ câte odată sĕ aibă asemenea faţă, ca acelea penumbre vĕrgate ale petelorŭ solare, care suntŭ craterale şi de multe orĭ aparŭ volburate.

Fără îndoélă furtunile cele mai turbate pĕtrundŭ vuindŭ prin aerulŭ metalicŭ candescentŭ din sóre. Se arată că desimea petelorŭ solare este supusă unei periode determinate de $11^1/_9$ anĭ adecă că sórele totŭ la unsprĕḑece anĭ este cercetatŭ fórte desŭ de acelea turbate furtunĭ şi în timpulŭ acesta sĕ întêmplă regulatŭ schimbărĭ ce se observă fórte bine în atmosfera nóstră. Mai întêiu sĕ arată, aurorele boreale într'unŭ numĕrŭ deosebitŭ şi în mare splendóre. Pămêntulŭ este unŭ magnetŭ grozavŭ. Sórele totŭ asemenea ca şi pămêntulŭ. Douĕ magnete înfluinţéză unulŭ asupra altuia şi dintr'o distanţă, mai mare. Dacă pe suprafaţa sórelui furtunĭ grozave volburéză elementele disolvate, trebue sĕ se întêmple descărcăturĭ electrice ca şi pe pămêntŭ, numai câtŭ într'o mĕsură multŭ mai mare, căcĭ electricitate sĕ desvoltă totdéuna, când se frécă douĕ materii tare una de alta. Aceste influinţe electrice ale sórelui se manifestéză pe pămêntŭ prin convulsiunĭ repentine ale acului magneticŭ, prin curente vehemente electrice în lăuntrulŭ pămêntului şi prin luminarea aurorei celei roşii misteriose boreale, a căreia natură încă nu este bine cunoscută, dar ea stă de sigurŭ în legătură cu procese electrice şi metereologice. Caracterulŭ esteriorŭ alŭ întinselorŭ zone polare din Sudŭ şi din Nordŭ, impresiunea naturală a teritorielorŭ colosale prin apariţiunĭ numeróse a petelorŭ solare sĕ înfluinţéză şi se alteréză. Dar şi în regiunile nóstre, unde efectele căldurei şi frigului se combatŭ mergêndŭ drumulŭ de mijlocŭ moderatŭ, cu atâta mai tare în brâulŭ celŭ mare alŭ zone ferbinte se manifestéză apariţiunea petelorŭ solare. Furtunile cele cumplite volburóse în oceanulŭ indicŭ şi tifoonii din regiunile chinesesci, carĭ au căusatŭ până acuma multe jertfe de vieţĭ omenescĭ şi au făcutŭ cele mai teribile devastaţiunĭ, sĕ arată mai desŭ şi mai grozavŭ, când domnescŭ pe suprafaţa sórelui cele mai multe furtunĭ, când sĕ află cele mai multe pete solare. Totodată vede pe timpulŭ acesta observătorulŭ atentŭ unŭ şirŭ întregŭ de alte fenomene meteorologice, care ne arată în modulŭ celŭ mai neîndoiosŭ dependinţa atmosferii nóstre de starea şi de schimbările din atmosfera solară, deşi legătura logică nu este pretu-

Cursulŭ la bursa de Viena
din 30 Octomvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.20
Rentă de aurŭ 4% . . .	93.53
Rentă de hârtiă 5% . .	88.95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	143.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	97.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	105.25
Bonurĭ rurale ungare . .	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.—
Bonurĭ rurale transilvane	100.20
Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.70
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.80
Renta de hărtiă austriacă	81.05
Renta de arg. austr. . .	82.25
Renta de aurŭ austr. . .	102.60
Losurile din 1860 . . .	134 90
Acţiunile băncei austro-ungare	861 —
Act. băncei de creditŭ ung.	287.50
Act. băncei de creditŭ austr.	286.20
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.80
Napoleon-d'orĭ	9.71½
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	60.05
Londra 10 Livres sterlinge	122.35

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 19 Octomvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%). . . .		»
Renta rom. amort. (5%) . .		»
» convert. (6%) . .	»	»
Împr. oraş. Buc. (20 fr.) . .	»	»
Credit fonc. rural (7%) . .	»	»
» „ „ (5%) . .	„	„
» » urban (7%) . .	»	»
» » » (6%) . .	»	»
» » » (5%) . .	»	»
Banca naţională a României		1402
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .		366
« » » Naţională . .		
Aurŭ	7·20%	
Bancnote austriace contra aurŭ	2·07	2.08

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 31 Octomvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.—	Vênd.	9.04
Argint românesc	»	8.90	»	9.05
Napoleon-d'orĭ	»	9.67	»	9.70
Lire turcescĭ	»	10.92	»	10.98
Imperialĭ	»	9.90	»	9.92
Galbenĭ	»	5.67	»	5.70
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	122. 5	„	123.—
Discontulŭ » . . .		7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui **Gross** (în casa prefecturei.)

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a căilei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ (	2.06	—	—	10.50
Braşovŭ (	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8 51	
Clnşin (	10.08	5.59	9.18	
Clnşin (	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
Oradia-mare (	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
Oradea mare (	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6 28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Clnşin (	8.57	5.40	7.08	
Clnşin (	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşu	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2:00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ (	9.20	10.15	3.15	
Braşovŭ (	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
Aradŭ (	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.09	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
Aradŭ (	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.3[illegible]
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia Alexi Braşovŭ.